

Saksutredning

Arkivreferanse: 2021/110

Saksbehandler: Gro Staveland

Sakens gang

Sak nr.	Møtedato	Utvalg
24.33.1	24.10.24	Styret i HIM IKS
24.10	27.11.24	Representantskapet

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028

BUDSJETT 2025

Budsjettforslag for 2025 legges frem med utgangspunkt i de valg som er gjort i strategisk plan og økonomiplan. I 2025 er det budsjettert med en omsetning på ca. 164,5 mill. kr der 110,6 mill. kr dekkes av inntekt fra renovasjon, ca. 13,7 mill. kr fra slam og ca. 40,2 mill. kr fra næringskunder.

Kommentar renovasjonsgebyr:

Fra 2015 ble det innført like renovasjonsgebyr i alle HIM-kommunene og i flere år ble gebyret satt ned for å redusere tidligere års overskudd. Fra 2018 har gebyrene utviklet seg slik:

År	Gebyrøkning i %	Standard gebyr inkl. mva
2018	2.5%	2 500
2019	3.0%	2 575
2020	4.0%	2 678
2021	6.0%	2 838
2022	5.0%	2980
2023	5.0%	3130
2024	9.0% = 281 kr i økning	3411

For 2025 legges det opp til en økning i renovasjonsgebyret på 7.5%, noe som betyr at et standard renovasjonsgebyr vil koste kr. 3 667 inkl. mva.

En av grunnene til økningen i gebyr er at kostnader knyttet til drift av renovasjon har økt betydelig. HIM Transport har pr nå en eldre bilpark som medfører store driftskostnader i tillegg til at drivstoffkostnader har økt betydelig de siste årene.

I tillegg har HIM investert i nytt deponi på Toraneset, noe som vil generere inntekter på sikt. Det er også investert i nytt driftsbygg på Årabrot og HIM bygger i disse dager en stor omlastings-/sorteringshall på Årabrot. Disse tiltakene er nødvendige for å følge opp krav i bransjen til HMS og miljø, men medfører kostnader på kort sikt. Den nye sorteringshallen vil sannsynligvis medføre at HIM vil kunne oppnå bedre priser på utsortert avfall på noe sikt.

Renovasjonsgebyret i HIM er fortsatt relativt lavt. Tabellen viser renovasjonsgebyr i noen av selskapene HIM samarbeider tett med:

Kommune/IKS	Gebyr 2023 inkl. mva.	Gebyr 2024 inkl. mva.	Kommentar
HIM IKS	3 130	3 411	
SIM IKS - Sunnhordland Interkommunale Miljøverk	3 113	4 395	Inkl. abonnementsgebyr - Stord
	3 246	4 688	Inkl. abonnementsgebyr - Sveio
Karmøy kommune	3 445	3 832	Grunngebyr og henting av restavfall hver 14. dag
Ullensvang kommune	3 798/4 835	4 025/5 125	Hhv lite hus/stort hus
BIR AS	3 001-4 108	3 234-4 314	Bergensområdet interkommunale renovasjonsselskap. Gebyr avhenger av antall tømminger av restavfall. <u>Foreslått økning i gebyr for 2025 = 35% (888 kr/år i økning)</u>
SUM IKS	4 288	4 545	Sunnfjord Miljøverk
SIMAS IKS	4 085	4 351	Sogn interkommunale miljø og avfallsselskap
NGIR IKS	5 400	5 400	Nordhordland og Gulen Interkommunale Renovasjonsselskap
NOMIL IKS		4 837	Nordfjord Miljøverk (restavfall hver 4.uke/matavfall hver 2.uke)
Stavanger kommune	4 484	4 978	Interkommunalt Vann, Avløp og Renovasjonsselskap, IVAR, tar imot og behandler avfall fra 12 kommuner. IVAR eier og drifter gjenvinningsstasjoner, <i>biogassanlegg, ettersorteringsanlegg</i> m.m. og eies av bl.a. Stavanger kommune.
Sandnes kommune	4 731	5 163	Er tilknyttet IVAR på samme måte som Stavanger kommune.

Kommentar: Mange kommuner og IKS deler nå gebyret i to deler med en fast del, et grunngebyr, og en variabel del knyttet til størrelse på beholder/frekvens på utsetting av beholder. Dette er noe også HIM utreder.

Fra 01.01.24 har HIM levert matavfallet til IVAR sitt biogassanlegg på Grødalaland, og prisen for sluttbehandling av matavfall gikk noe ned fra 2023.

Kommentar slamgebyr:

HIM startet 01.01.24 med ny slamrenovatør, Norva24. Kontrakten har varighet på 5 år med 1+1+1+1 opsjonsår. Selv om Norva24 hadde det beste tilbudet, også økonomisk, vil kostnadene for innsamling og transport av slam øke sammenlignet med forrige anbud.

Det er anledning til å søke om fritak for gebyret etter egne regler. I denne sammenheng krever enkelte kommuner etter en vurdering om tanken må tømmes. I så fall innrømmes det et gebyr som for ekstra tømming til husholdningen.

Innsamlet slam ble frem til 01.08.24 levert til IVAR sitt biogassanlegg på Mekjarvik. IVAR sa imidlertid opp avtalen i januar 2024, og HIM har nå inngått avtale om transport og behandling av slam med Lindum AS. Slammet komposteres i Eidfjord, og prisen økte med ca. 500 kr/tonn fra 01.08.24.

For 2025 legges det opp til en gebyrøkning på 7,5%. Et årsgebyr for den mest vanlige slam-avskilleren vil dermed koste 1 704 kr inkl. mva.

Generelt

I Regjeringens Handlingsplan for en sirkulær økonomi 2024–2025 som ble lagt frem våren 2024, sies bl.a. følgende:

Avfallspolitikken er i stadig i utvikling. Målene i avfallspolitikken gjelder overordnet reduserte avfallsmengder, økt forberedelse til ombruk og økt materialgjenvinning. Det er flere regelverk som regulerer avfall i EU/EØS-landene. Rammedirektivet om avfall og forordningen om grensekryssende forsendelser av avfall er to sentrale regelverk på avfallsområdet som er under revisjon. Det er oppnådd enighet i EU om det sistnevnte regelverket. Samtidig foreslås det nye spesifikke krav til avfallsforebygging og avfallshåndtering i de nye verdikjedereguleringene.

[Rammedirektivet om avfall](#) inneholder blant annet mål om 55 prosent materialgjenvinning av alt husholdningsavfall og lignende næringsavfall i 2025, 60 prosent i 2030 og 65 prosent i 2035.

I juli 2023 foreslo Europakommisjonen en ny revisjon av rammedirektivet. De største endringene som foreslås i revisjonen er omtalt under kapitlene om verdikjedene tekstiler og mat og næringsstoffer. Det er også varslet en større revisjon av rammedirektivet i 2024.

Det er m.a.o. svært mye nytt regelverk som gjelder innen avfallsbransjen, og dette blir stadig revidert og strammet inn. Det er satt svært ambisiøse mål knyttet til gjenbruk og materialgjenvinning, og dette medfører igjen at det er krevende for HIM å nå målsettingene.

For å oppnå målsettinger satt av norske myndigheter og HIM sine egne målsettinger som er i tråd med disse, kreves det et økt fokus på gjenbruk og materialgjenvinning i årene som kommer i tillegg til annen klima- og miljøfokus. Økte kostnader knyttet til transport og behandling gjenspeiles i mange av HIM sine avtaler og kontrakter, og får dermed også stor betydning for totalkostnadene i selskapet. Mange av de utsorterte avfallsfraksjonene har negativ verdi, og det gjelder å inngå mest mulig gunstige avtaler for HIM og dermed våre abonnenter. Levering av plast, papir og metall til materialgjenvinning gir i utgangspunktet positiv verdi, men prisene har variert svært mye de siste årene og ser ut til å gi noe lavere inntekter de kommende år.

Samfunnsbedriftene har i flere år etterlyst økonomiske virkemidler til bygging av infrastruktur for utsortering og materialgjenvinning. Beregninger fra Menon Economics viser at kommunene alene har investeringsbehov for opptil 2,2 milliarder kroner årlig for å møte strengere krav til utsortering. Landet rundt varsles økninger i renovasjonsgebyrene.

Fra 01.01.24 økte satsene for levering av avfall til de betjente mottakene i HIM med 20 kr, fra 130 kr/m³ til 150 kr/m³. Dette medførte økte inntekter på ca. 1 mill. kr, men det legges ikke opp til økning av disse satsene for 2025. Det er gratis å levere inntil 5 m³ hageavfall pr år, og det er gratis å levere farlig avfall inntil 1000 kg samt elektrisk- og elektronisk avfall (EE-avfall) og metall

De 8 renovasjonsbilene som HIM overtok i tilknytning til RenoNorden-konkursen høsten 2017 er nå klare for utskifting, og det har de siste årene vært stadig flere opphold på verksted som følge av slitasje på bilene. Sommeren 2024 fikk HIM sin første el-renovasjonsbil, og det er inngått kontrakt på flere el-renovasjonsbiler og en kranbil som kommer 1. halvår 2025. Alle bilene leases og skal ha vektsystem slik at vektregistrering av avfall kan overføres automatisk til HIM sitt kundesystem.

Leasing av kostbare driftsmidler i stedet for kjøp gir HIM økonomisk spillerom til å utvikle kjernevirksomheten, samtidig som utstyret jevnlig kan byttes ut ved behov. Ikke minst vil selskapet bevare sin økonomiske fleksibilitet siden mindre penger vil være bundet opp i aktiva og ikke belastes HIM sitt låneopptak.

HIM har frem til høsten 2024 hatt alle sine lån i Kommunalbanken, og rentekostnadene har gått opp med flere prosentpoeng de siste årene, fra ca. 1% for noen år siden til ca. 5%. I 2024 har HIM betalt over 6 mill. kr i rentekostnader på lån. Etter en prisforespørsel til flere store banker høsten 2024, ble det besluttet å endre bankforbindelse til Danske Bank; det gjelder også for lån.

Det budsjetteres i 2025 med et underskudd på 1,5 mill. kr på renovasjon, overskudd på ca. 85 000 kr på slam og et overskudd på ca. 3 mill kr på næring. Totalt budsjetteres det med et overskudd på 1,5 mill. kr. På denne måten vil HIM redusere overskudd på selvkostfondet for renovasjon.

Se ellers vedlagt forslag til budsjett og utfyllende kommentarer til budsjettet.

ØKONOMIPLAN 2025-2028

Økonomiplanen blir rullert hvert år, og med dette legges det frem forslag til oppdatert økonomiplan for perioden 2025–2028. Økonomiplanen gir oversikt over investeringer de neste 4 årene, konsekvenser for driften og utviklingen av lånevolumet.

Investeringene som er foreslått i denne planperioden vil gi en gjeld pr 31.12.28 på 180,7 mill. kr, og det er regnet med en egenandel på lån på 15 % i perioden 2025 -2026, og 20 % i årene 2027 - 2028. Egenandelen finansieres ved overskuddslikviditet.

I økonomiplanen er det brukt en generell nedbetalingstid av lån på 10 år. For driftsmidler som har vesentlig mindre/lengre levetid enn 10 år foreslås det at nedbetalingstiden reduseres/økes. Det benyttes 40 års nedbetalingstid på de nye byggene på Årabrot Miljøpark.

Kapitalkostnadene deles mellom husholdnings-, slam- og næringskunder der en legger vekt på at delingen skal være mest mulig reell.

Se ellers vedlagt forslag til økonomiplan og utfyllende kommentarer til enkeltprosjekter.

Budsjettforslag for 2025 og økonomiplan 2025-2028 er basert på det grunnlaget som her er skissert inkl. vedlegg, og forslaget blir med dette lagt frem til endelig behandling.

Styret sin innstilling til representantskapet:

1. Representantskaper anerkjenner at det er igangsatt en rekke prosjekter i 2024 og 2025 som har til hensikt å redusere kostnader på sikt, og aksepterer en økning i renovasjons- og slamgebyret på 7,5% for 2025. Et standard renovasjonsgebyr øker med ca 140 kr pr halvår (ca. kr 23 pr mnd.). For kunder med lite abonnement økes ikke gebyret fra 2024 til 2025. Styret bes om å tilstrebe å holde seg innenfor lønns- og prisveksten for 2026-budsjettet. Om foreslåtte endringer i momssatsene blir vedtatt fra mai 2025 vil dette komme kundene til gode i form av lavere renovasjonsgebyr.
2. Representantskapet vedtar budsjett for 2025 slik det er lagt frem i denne saken. Styret har fullmakt til å justere vedtatt budsjett av hensyn til driften innenfor de rammene som er gitt i vedtekten.
3. Representantskapet vedtar økonomiplan for perioden 2025–2028 slik den er lagt frem i denne saken. Vedtatt investeringsprogram legges til grunn for budsjettering og gjennomføring av tiltak i perioden.
4. Investeringsrammen for 2025 er på 62,6 mill. kr, og styret gis fullmakt til å ta opp lån på inntil 53,2 mill. kr til gjennomføring av tiltakene. Ved finansiering skal egenandelen vurderes, men den skal i utgangspunktet være 15 %. Ved opptak av lån skal det benyttes en nedbetalingstid på maksimalt 40 år. Styret kan likevel bestemme at nedbetalingstid på lån skal være tilpasset levetiden for anleggsmidlene.
5. Økte driftskostnader blir justert i samsvar med virkelige kostnader når disse foreligger, og innarbeides i årsbudsjettet.
6. Styret gis fullmakt til å ta opp kortsiktig driftslikviditet på inntil 5,0 mill. kr.